

УДК 633.51.11

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРЕДСАДИВНОГО ОБРОБІТКУ ГРУНТУ У ВИРОЩУВАННІ КАРТОПЛІ

З. Томашівський, д. с.-г. н.

Львівський національний аграрний університет

О. Томашівський, к. е. н.

Екологічний коледж Львівського національного аграрного університету

Постановка проблеми. Серед важливих завдань державного значення у сільському господарстві особливе місце займає збільшення виробництва бульби картоплі.

Картопля й надалі передре серед інших сільськогосподарських культур за універсальністю використання в народному господарстві. Найбільшого значення у нарощуванні виробництва продукції цієї культури має система обробітку ґрунту, завданням якої є поліпшення водно-повітряного, теплового і поживного режимів, а також боротьба з бур'янами, шкідниками і хворобами.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Картопля вибаглива не тільки до ґрунтових умов, а й значною мірою до способів обробітку ґрунту. Розвиток рослин картоплі залежить від розпушеності останнього, провітрюваності і вологості орного шару, бо в ньому розвиваються не лише коренева система, а й молоді бульби [1; 2].

Постановка питання. Метою наших досліджень було встановлення впливу способів передсадивного обробітку ґрунту на формування його водно-фізичних властивостей, забур'яненість посіву, якість врожаю, урожайність та економічну ефективність.

Виклад основного матеріалу. Вплив способів передсадивного обробітку ґрунту на продуктивність картоплі вивчали на дослідному полі кафедри агрохімії і ґрунтознавства Львівського національного аграрного університету протягом 2013–2014 років.

Ґрунт дослідної ділянки темно-сірий опідзолений легкосуглинковий. Характеризується такими агрохімічними показниками: вміст гумусу в орному шарі 2,73-2,89%, рН сольової витяжки – 5,7-5,8; забезпеченість ґрунту рухомими формами фосфору і калію (за Чиріковим) відповідно становить 109-121 і 119-129, легкогідролізованим азотом (за Корнфільдом) – 95-97 мг/кг ґрунту. Схема варіантів дослідів наведена в таблиці.

Оптимальні показники польової вологості відмічено в шарі ґрунту 0-30 см в період сходів (19,0%) та перед збиранням врожаю (16,0%) на варіанті, де проводили передсадивне розпушення ґрунту плугами без полиць на 26-28 см з передплужниками на 10-12 см і наступне нарізування гребенів культиватором КГФ–2,8, що були більшими на 0,3% на час сходів рослин картоплі і на 1,2% перед збиранням врожаю порівняно з контролем.

Таблиця

Економічна ефективність застосування передсадивного вирощування картоплі
(середнє за 2013–2014 рр.)

Варіант	Урожайність бульб, ц/га		Вартість валової продукції, грн/га		Виробничі затрати, грн/га	Собівартість, 1 ц/грн	Прибуток, грн/га	Рівень рентабельності, %
	всього	в т.ч. додаткова	всього	в т.ч. додаткова				
Передпосівна культивация на глибину 10-12 см (контроль)	292	–	73000	–	37960	130	35040	92,3
Передпосівне розпушення ґрунту плугами без полиць на глибину 26-28 см з передплужниками на 10-12 см	315	23	78000	5750	39690	126	39060	98,4
Передпосівне розпушення ґрунту плугами без полиць на глибину 26-28 см з передплужниками на 10-12 см та наступним нарізуванням гребенів культиватором КГФ-2,8	336	44	84000	1100	40320	120	43680	108,3
НІР 2013 р. – 19,30 2014 р. – 20,40								

Способи передсадивного обробітку суттєво впливають на забур'яненість посівів картоплі. Отримані результати досліджень вказують на те, що найменшу кількість бур'янів (35 шт./м²) на час сходів і перед збиранням врожаю (21 шт./м²) відмічено на третьому варіанті, де проводили передсадивне розпушення ґрунту плугами без полиць із наступним нарізуванням гребенів, що порівняно з контролем на час сходів і збирання їх відповідно було менше на 17 і 12 шт./м².

Певний вплив передсадивний обробіток має і на щільність ґрунту. Так, оптимальні показники щільності ґрунту на час масових сходів рослин картоплі – 1,18 г/см³ і 1,27 г/см³ перед збиранням картоплі відмічено на третьому варіанті, де проводили розпушення плугами без полиць із наступним нарізуванням гребенів.

Позитивний вплив способів передсадивного обробітку на водно-фізичні властивості ґрунту та зменшення забур'яненості посіву сприяє поліпшенню умов живлення рослин картоплі, що позначається на формуванні врожаю цієї культури.

Найефективнішим (336 ц/га) виявився варіант, де проводили розпушення ґрунту плугами без полиць на 26-28 см з передплужниками на 10-12 см і наступне нарізування гребенів культиватором КГФ-2,8. Він показав приріст до контролю понад 44 ц/га. Показники економічної ефективності (див. табл.) свідчать про те, що найбільшу вартість валової продукції (84 тис. грн), найменшу вартість 1 ц продукції (120 грн), найбільший прибуток (43,7 тис. грн) і найвищий рівень рентабельності (108,3%) забезпечив саме цей варіант.

Висновки. Передсадивний обробіток ґрунту, зокрема розпушення ґрунту плугами без полиць на 26-28 см з передплужниками на 10-12 см і наступне нарізування гребенів, є важливим засобом у боротьбі з бур'янами, поліпшення водно-фізичних властивостей, що забезпечило врожайність 336 ц/га, або на 44 ц/га більше, ніж на контролі.

Бібліографічний список

1. Бомба М. Я. Научные основы обработки серых лесных почв в Украине / М. Бомба // Международный с.-х. журнал. – 2001. – № 2. – С. 56–58.
2. Томашівський З. М. Продуктивність картоплі залежно від способів і глибини основного обробітку ґрунту / З. Томашівський // Вісник Львівського національного аграрного університету : агрономія – 2012. – № 16. – С. 484–489.

Томашівський З., Томашівський О. Ефективність застосування передсадивного обробітку ґрунту у вирощуванні картоплі

Найбільш ефективним передсадивним обробітком у вирощуванні картоплі в умовах Західного Лісостепу України на темно-сірих опідзолених ґрунтах є розпушення ґрунту плугами без полиць на 26-28 см з передплужниками на 10-12 см і наступне нарізування гребенів.

Ключові слова: способи обробітку ґрунту, картопля, врожайність.

Tomashivskiy Z., Tomashivskiy O. Efficacy of using of before landing treatment soil when growing potatoes

The most effective before landing treatment when growing potatoes in the conditions of Western Forest-Steppe of Ukraine on the dark-grey podzolic soils is the application of loosening the soil with plows without shelves to a depth of 26 to 28 cm, with coulters at a depth of 10-12 cm and the subsequent cutting ridges.

Key words: methods of tillage, potatoes, yield.

Томашивский З., Томашивский О. Эффективность применения предпосадочной обработки почвы при выращивании картофеля

Наиболее эффективной предпосадочной обработкой почвы при выращивании картофеля в условиях Западной Лесостепи Украины на темно-серых оподзоленных почвах является применение рыхления почвы плугами без оборота

пласта на 26-28 см с предплужником на 10-12 см с последующим нарезанием гребней.

Ключевые слова: способы обработки почвы, картофель, урожайность.